

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 De Angelo quoa ad æuum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

imagine Christi percussa miraculose fluxisse: vel F
etiam alia ex corpore Christi.
Et per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS VI.

Vtrum Christus maius dilectionis signum ostendit tradendo
corpus suum in cibum. quam patiendo pro nobis.

Art. speciali
ver.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur q̄ Chri-
stus maius dilectionis signum nobis ostendit
tradendo corpus suum in cibum, q̄ patiendo pro
nobis. Charitas. n. patriæ perfectior est, q̄ charitas
viæ: sed beneficium illud quo nobis Christus contu-
lit corpus suum dans nobis in cibum, magis assimi-
latur charitati patriæ, in qua plene fruemur Deo.
Passio autē quam pro nobis subijcit, magis assimi-
latur charitati viæ, in qua nobis pro Christo immi-
net patiēdū. ergo maius est dilectionis signum, q̄
Christus corpus suum tradidit nobis in cibum, q̄
quod Christus passus est pro nobis.

SED CONTRA est, quod dicitur Ioan. 15. Maio-
rem charitatem nemo habet, quam vt animam
suam ponat quis pro amicis suis.

RESPON. Dicendum, quod illud quod est potis-
simum in vnoquoque genere, est mēsurā omnium
eorum quæ sunt illius generis, vt patet per Philo. in
10. Meta. potissimum autē in genere amoris homi-
nū est amor. quo quis amat seipsum. & ideo ex hoc
amore necesse est mēsuram accipere omnis amo-
ris, quo quis alium amat. Vnde & in 9 Eth. Philo. di-
cit quod amabilia quæ sunt ad alterum, veniunt
ex amicabilibus quæ sunt ad seipsum. Pertinet au-
tem ad amorē quo quis amat seipsum, vt velit sibi
bonum: vnde tanto aliquis alium magis amare pro-
batur, quāto magis bonum quod sibi vult, propter
amicum prætermittit, secundum illud Prouer. 12.
Qui negligit damnum propter amicum, iustus est.
Vult autem homo sibi triplex bonum particulare,
quæ sunt anima, corpus, & res exteriores. Est ergo
aliquid signum amoris, q̄ aliquis in rebus exteri-
oribus propter alium detrimentum patitur: manus
autem amoris signum, si etiam corporis proprii
detrimentum patitur, vel labores, vel verbera pro
amico sumendo: maximū autem dilectionis signū,
si etiam animā suam deponere velit pro amico mo-
riēdo. Quod ergo Christus pro nobis patiēdo ani-
mam suam posuit, maximum fuit dilectionis signū.
Quod autem corpus suum dedit in cibū sub sacra-
mento, ad nullum detrimentum ipsius pertinet:
vnde patet quod primum est maius dilectionis si-
gnum: vnde & hoc sacramentum est memoriale
quoddam & figura passionis Christi, veritas autem
præeminet figuræ, & res memoriali.

AD PRIMUM ergo dicendum q̄ exhibitio corpo-
ris Christi in sacramento habet quidē figurā quan-
dam charitatis, qua diligit nos Deus in patriā: sed
passio eius pertinet ad ipsam Dei dilectionē, nos a
perditione ad patriam reuocantem: dilectio autem
Dei non est maior in patriā, quā sit in præsentī.

QVÆSTIO XIII.

ARTICVLVS VII.

Vtrum lucifer sit subiectum xui.

DEINDE circa angelos quaesitum est vnū. Vtrum
lucifer sit subiectum xui. & videtur q̄ sic. Si-

cut subiectum temporis est primum tēporale sim-
plicissimum, ita subiectū xui videtur esse simplicis-
simum æternum: hoc autem est lucifer, qui inter
angelos supremus fuit secundum suam naturā crea-
tā. Alioquin corpora cælestia, quæ nō sunt suscepti-
ua gratiæ, xui mēsurari non possent. cum ergo do-
na naturalia integra remāserint in demonibus post
peccatum, sicut Dion. dicit 4. ca. de diu. nomi. vide-
tur quod xuum sit in lucifero sicut in subiecto.

SED CONTRA. A xuum est quādam æternitatis
participatio: sed angeli beati magis sunt in participa-
tione æternitatis quā lucifer, qui est beatitudinis
expers ergo lucifer non est subiectum xui, sed ma-
gis supremus beatorum angelorum.

RESPON. Dicendum, q̄ ex ignorantia lingue gre-
cæ prouenit, q̄ communiter apud multos xui ab
æternitate distingueretur, ac si distingueretur an-
tropos ab homine. Quod enim in greco dicitur xuum,
in latino æternitas, & sic etiam Dion. 10. ca. de diu.
nomi. pro eodem vtitur æternitate & xuo sed quia
nominibus vtendum est vt plures, si vtrumque di-
stinguamus ab inuicē, xuum nihil aliud erit quā
æternitatis participatio, vt scilicet essentialis æterni-
tas ipsi Deo attribuitur. xuum autem quasi participata
æternitas substantiis spiritalibus, quæ sunt su-
pra tempus. quia vero id quod per essentiā dicitur,
semper est mēsurā ipsius quod dicitur per partici-
pationem, potest dici q̄ prima mēsurā omnium gen-
norum est ipsa Dei æternitas: sicut etiam substantia
Dei est mēsurā omnis substantiæ, vt dicit Commē-
tator in 10. meta. Si quis tamen velit accipere men-
surā homogeneam, id est, eiusdem generis, dicitur
quidam, quod non est vna mēsurā communis, sed
quodlibet æternum habet suam xuum, sed hi p-
prium vocem ignorant. Sic enim esset verum quod
dicunt, si omnia æterna essent æqualia. Sic enim
vnum eorum non esset mēsurā alterius: hoc autē
non est verum, quia in angelis est accipere primū,
medium, & vltimum non solum secundum diuer-
sas hierarchias & ordines, sed etiam secundum di-
uerfos angelos in eodem ordine, vt patet per Dio-
ny. 10. capitu. cælestis Hierar. Et quia semper illud
quod est simplicissimum, & mēsurā in quolibet
genere, sicut dicitur in 10. metaphys. ideo necesse
est vt duratio simplicissimi æterni sit xuum om-
nium æternorum, & ita simplicissimum æter-
num est subiectum xui. Sed attendendum quod
substantiæ spirituales mēsurantur quo, non solum
quantum ad earum substantiam, sed etiam quan-
tum ad earum propriam operationem. Vnde in
libro de causis dicitur, quod sunt in momento æter-
nitatis secundum substantiam & operationem, &
sic oportet, quod ille angelus qui est subiectū xui
sit simplicissimus, non solum quantum ad essentiā,
sed etiam quantum ad operationem. Talis autem
est supremus omnium angelorum bonorū, cuius
operatio maxime est in vno, quod est Deus, vnta.
Vnde supremus omnium angelorū est subiectum
xui, non autem lucifer.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod aliqui
posuerunt luciferum non fuisse supremum ange-
lorum: sed sicut Damascē. dicit, fuit primus eo-
rum qui præerant ordini terrestri. Si vero conceda-
mus secundum Gregorium, quod fuerit supremus
omnium, tunc dicendum est, quod sua operatio
auersa est ab vno primo, & conuersa ad multitudi-
nem.

nem inferiorum rerum, quarum primatum appetit, & secundum hoc demones decidunt a summa simplicitate xvi. Vnde Dion. dicit 4. c. de diui. nomi. quod demones dicuntur mali, propter hoc quod infirmitatem circa operationem naturalem.

QVÆSTIO V.

DEINDE quaesitum est de hominibus. Et primo, Quantum ad ea quae possunt omnibus esse communia.

¶ Secundo, Quantum ad ea quae pertinent ad quosdam horum status.

¶ Circa communia vero, quaesitum est quadrupliciter.

¶ Primo quidem, De his quae pertinent ad naturam hominis.

¶ Secundo, De his quae pertinent ad sacramenta.

¶ Tertio, De his quae pertinent ad virtutes.

¶ Quarto, De his quae pertinent ad praecepta.

Circa primum quaesita sunt tria.

¶ Primo, Quantum ad personas hominum, utrum scilicet si Adam non peccasset, iidem homines numero saluarentur, qui nunc saluantur.

¶ Secundo, Quantum ad intellectum, utrum, scilicet verbum cordis sit species intelligibilis.

¶ Tertio, Quantum ad voluntatem, utrum scilicet ea quae per timorem fiunt, sint voluntaria.

ARTICVLVS VIII.

Verum si Adam non peccasset, iidem homines numero saluarentur, qui nunc saluantur.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur quod si Adam non peccasset, non iidem homines numero saluarentur, qui nunc saluantur. Si enim Adam non peccasset, soli electi nascerentur. ergo non fuissent nati illi peccatores qui finaliter sunt reprobati, & per consequens nec eorum filij, quia si non sunt iidem patres, consequens est neque filios esse eosdem: multi autem nunc saluantur ex reprobis parentibus nati. ergo si Adā non peccasset, non iidem saluarentur, qui nunc saluantur.

¶ 2° Prat. Secundum Philosophum semen est supernū aliment: sed alijs cibis homo usus fuisset in paradiso si non peccasset ab his, quibus nunc vitur. ergo aliud fuisset semen, & per consequens alij filij.

SED CONTRA est quod Greg. dicit 4. mora. Si primum parentem nulla putredo peccati corrumpere, nequaquam ex se filios gehennae generaret: sed hi qui nunc per redemptorem saluandi sunt, soli ab eo electi nascerentur.

RESPON. Dicendum, quod cum in generatione hominis, sicut & aliorū animalium, semen patris sit agēs, materia vero a matre ministrata sit sicut patiens, ex quo corpus humanū forma formatur, impossibile est eundem filium nasci siue sit alius pater, siue sit alia mater: sicut et non est idem numero sigillū siue sit alia cera, siue sit aliud corpus sigilli, ex cuius impressione cera sigillatur. Et quāuis superfluum alimentū sit semen secundū Philosophū, diuersitas tamen alimentorū non sufficeret ad diuersificandum filios qui ex femine nascuntur, quia ex illis cibis non sumitur semen, nisi quatenus aliquāter in substantiam parentum conuertuntur. Dicunt quidā sequentes Ansel. quod si homo non peccasset in illa prima tēratione,

A statim confirmatus fuisset & ipse, & omnes qui ab eo nascerentur, ita quod omnes qui nascerentur, fuissent electi. Vnde cum nunc multi qui saluantur, ex peccatoribus nascantur, sicut in obijciendo tangebatur, consequens est quod essent alij parentes saluandorum, & per consequens alij filij. Sed haec positio non videtur esse vera, quia secundum Aug. 14. de ciuit. Dei. Status corporis in homine proportio nabiliter responderet statui animae. Quamdiu ergo homo habuit corpus animale potens mori & non mori, indigens alimentis, tandiu habuit animā potentem peccare & non peccare: habuit autē corpus animale quamdiu fuit in statu generandi, quā etiam fuisset, si post illam primam tērationē non peccasset: & ideo possibile fuisset, si primus homo tūc non peccasset, quod etiam ipse, vel eius posterij postmodum peccarent, ut Hugo de sanct. Victore dicit. Vnde ex hoc non sequitur parentum diuersitas, quod nunc sunt aliqui peccatores: tunc autem non essent, sed est aliud, vnde necesse est ponere diuersitatem parentum, quia in primo statu vnus homo non habuisset plures uxores, nec etiam aliqui ex fornicatione, vel adulterio nascerentur, quod nunc contingit etiam in his qui saluantur. Multi enim filij vnus parentis ex pluribus vxoribus nati saluantur, sicut patet de filijs Iacob. Multi etiam ex fornicatione, vel adulterio nati, alioquin eis frustra sacramenta salutis adhiberentur. Vnde relinquitur, quod aliqui nunc saluantur, qui si primus homo non peccasset, non nascerentur, & per consequens non saluarentur: nec tamē Dei praedestinatio falleretur, quia Deus praedestinauit homines habens scientiam futuri euentus. Quod vero Grego. dicit, quod si primus homo non peccasset, nequaquam ex se filios gehennae generaret, indubitanter verum est. Non enim in filios transfunderet peccatum originale, sed quod homines filij irae nascuntur. Quod autem subdit, quod hi soli qui nunc saluandi sunt, nascerentur, intelligendum est quod pronomen facit simplicem demonstrationem, quia scilicet soli electi nascerentur quantum est ex ratione originis, non autem demonstrationem personalem, quia alia personae essent hominum qui saluarentur.

Et per hoc patet responsio ad obiecta.

C De praedestinatio falleretur, quia Deus praedestinauit homines habens scientiam futuri euentus. Quod vero Grego. dicit, quod si primus homo non peccasset, nequaquam ex se filios gehennae generaret, indubitanter verum est. Non enim in filios transfunderet peccatum originale, sed quod homines filij irae nascuntur. Quod autem subdit, quod hi soli qui nunc saluandi sunt, nascerentur, intelligendum est quod pronomen facit simplicem demonstrationem, quia scilicet soli electi nascerentur quantum est ex ratione originis, non autem demonstrationem personalem, quia alia personae essent hominum qui saluarentur.

ARTICVLVS IX.

Verum verbum cordis sit species intelligibilis.

AD SECUNDUM sic procedebatur. Videtur quod verbum cordis sit species intelligibilis. Verbum enim cordis est, quo intellectus videtur: hoc autem est species intelligibilis. ergo verbum cordis est species intelligibilis.

¶ 2° Prat. Cognitio intellectiua a sensu oritur: sed illud quod sensus sentit, est species intelligibilis. ergo verbum cordis quo intellectus intelligit, est species intelligibilis.

SED CONTRA. Verbum cordis interius est quod exteriori verbo significatur: sed verbum exteriorius non significat speciem humanam intelligibilem. ergo verbum interius non est ipsa species intelligibilis.

RESPON. Dicendum, quod secundum Aug. 15. de Trini. Verbum cordis importat quoddam procedens a mente, siue ab intellectu. Procedit autē aliquid ab intellectu, in quantum est constitutum per operationē ipsius. Est autē duplex operatio intellectus secundū Philosophum in 3. de anima. Vna quidem quae vocatur diuisibilitū intelligētia, per quam intellectus format in seipso distinctionē, vel cōceptū alicuius incomplexi. Alia autē operatio est intellectus complexus. Quodlib. S. Tho. E 2 ponent

Art. 61. sed
dicitur & ad

1. par. q. 14.
a. 1. & q. 14.
art. 4. c. ad 1.
q. 85. art. 2.
opus 53. 6.

D. 67.
Tex. 60. 61.